

Nr 5.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändrad lydelse av 11 kap. 38 § rättegångsbalken; given
Stockholms slott den 12 december 1924.*

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill
Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga
härvid fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 38 § rättegångsbalken.

GUSTAF.

Torsten Nothin.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 11 kap. 38 § rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 38 § rättegångsbalken i dess lydelse enligt lagen den 29 juni 1912 (nr 125) skall i nedan angiven del erhålla följande ändrade lydelse:

Intyg av två stämmingsmän, emot vilka ej förekommer jäv, som om vittnen är stadgat, gälle såsom fullt bevis att delgivning blivit så verkställd, som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkomme intyg, som meddelats av landsfogde, stadsfogde, landsfiskal, stadsfiskal eller notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman, så ock intyg av fjärdingsman, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag. Skriftligt erkännande om delgivning vare ock, där det är genom intyg av en ojävig stämmingsman bestyrkt, ansett såsom fullt bevis om delgivningen.

Intyg att — — — — verkställts så, som intyget innehåller.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1925.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 september 1924.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden EKEBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETERSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Ekeberg, anför:

»I underdånig skrivelse den 21 april 1924 har styrelsen för föreningen Sveriges landsfogdar hemställt om vidtagande av sådan ändring i 11 kap. 38 § rättegångsbalken, att intyg, vilket om delgivning av stämning eller annan handling utfärdats av landsfogde, må gälla såsom fullt bevis att delgivning blivit så verkställd, som intyget innehåller. Styrelsen erinrar, att enligt nämnda lagrum dylikt vitsord tillkommer intyg, som utfärdats av kronofogde, stadsfogde, länsman eller notarius publicus eller av svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman så ock intyg av fjärdingsman, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag. Genom lag den 14 juni 1917 (nr 304) förordnades, att vad i lag eller författning vore stadgat med avseende å kronofogde skulle, sedan kronofogdetjänsterna med utgången av år 1917 indragits, äga tillämpning med avseende å landsfiskal, så vitt ej annorlunda blivit stadgat. Landsfiskal hade sålunda att med laga verkan utfärda intyg av ifrågavarande beskaffenhet. Sådan befogenhet tillkomme däremot icke landsfogde. En landsfogde, som vid verkställande av förundersökning i brottmål funne sig böra omedelbart instämma en därvid hörd person till vittne, vore sålunda hänvisad att för stämningens delgivning anlita landsfiskal eller fjärdingsman. Detta innebure en olägenhet, som borde undanröjas.

Uti en till justitiekanslersämbetet ingiven och av ämbetet med eget yttrande till Kungl. Maj:t överlämnad skrivelse den 27 mars 1924 har jämväl styrelsen för föreningen Sveriges stadsfiskaler gjort framställning om ändring i 11 kap. 38 § rättegångsbalken. Efter att hava återgivit lagrummets innehåll har styrelsen anført: Såsom förhållandena numera utvecklats, syntes skäl föreligga att enahanda delgivningsbefogenhet som för stadsfogde och länsman tillades även stadsfiskal. Tidigare torde i städerna stadsfogde merendels hava anlitats för delgivningar av varjehanda slag, men numera vore det mera vanligt och allmänt att handräckning för delgivning av t. ex. tjänstestämningar i brottmål,

Framställning från styrelsen för föreningen Sveriges landsfogdar.

Framställning från styrelsen för föreningen Sveriges stadsfiskaler.

förelägganden m. m. verkställdes genom stadsfiskalerna och polisväsendet. Det vållade under sådana förhållanden emellanåt onödiga olägenheter, att delgivning icke kunde verkställas av stadsfiskal eller honom underordnad polisman på samma sätt som av landsfiskal eller av fjärdingsman efter förmans uppdrag. Då vid lagens tillkomst berörda delgivningsbefogenhet tillagts stadsfogde, torde därmed hava avsetts att täcka det behov, som kunde förefinnas för stad, då nästan i alla städer stadsfogde fanns anställd. Efter lagens tillkomst hade emellertid ett betydande antal nya städer bildats, lydande under landsrätt, utan att där stadsfogde, men väl stadsfiskal, funnes anställd. Detta syntes delvis ådagalägga behov av att i frågavarande delgivningsbefogenhet tillades jämväl stadsfiskal. I regel funnes visserligen i stad att tillgå flera stämmingsmän, varför i allmänhet hinder av svårare art ej mötte för delgivnings verkställande, och i allmänhet syntes alltså icke förefinnas de trängande skäl — nämligen svårighet att utöver fjärdingsman anskaffa ytterligare en stämmingsman -- vilka beträffande landet uppenbarligen utgjort grund för att intyg av allenast fjärdingsman i visst fall tillerkänts vitsord om verkställd delgivning. Men i överensstämmelse härmed syntes dock starka skäl tala för att jämväl åt städernas polismän i vissa fall borde inrymmas enahanda delgivningsbefogenhet. Lämpligt syntes vara, att häradsrätt eller rådhusrätt ägde att för varje stad förordna vissa polismän med befogenhet att verkställa delgivning efter allmän åklagares eller eventuellt annan förmans uppdrag och att av sådan polisman utfärdat intyg skulle gälla såsom fullt bevis om verkställd delgivning. Då på sina håll tillgången på polismän och stämmingsmän vid särskilda tillfällen kunde vara otillräcklig, skulle det medföra icke obetydliga praktiska fördelar om bestämmelse i antydda riktning åstadkommes. Säkerligen kunde inga rimliga skäl förefinnas mot lämpligheten av att ifrågavarande delgivningsbefogenhet tillades stadsfiskaler och, efter förmans uppdrag, särskilda därtill förordnade polismän i städerna. Styrelsen hemställde förty om lagändring i sådant hänseende.

*Justitiekanslers-
ämbetet.*

Justitiekanslersämbetet har i sitt med anledning av sistberörda framställning avgivna yttrande anfört följande: Ämbetet saknade erfarenhet rörande behovet av att det vitsord, som enligt 11 kap. 38 § rättegångsbalken tillkomme intyg av där angivna befattningshavare, utsträcktes att gälla även vissa andra befattningshavares intyg. Väl vore — särskilt med hänsyn till delgivning av brottmålsstämmingar och för övrigt även andra delgivningar i de icke så få städer, där stadsfogde saknades — möjligen en brist, att nämnda lagrum ej tillerkände vitsord åt ett av stadsfiskal utfärdat intyg om verkställd delgivning. Ämbetet antog dock, att, även om ändring därutinnan åstadkommes, de tillfällen, då stadsfiskal personligen verkställde delgivning, skulle bliva jämförelsevis fåtaliga. Sannolikt torde ock styrelsen för stadsfiskalsföreningen fästa huvudvikten vid den del av framställningen, som avsåge att i förevarande hänseende likställa särskilt förordnade polismän med fjärdingsmännen d. v. s. att åt en sådan befattningshavares intyg om delgivning tillmättes vitsord, då delgivningen verkställts efter förmans uppdrag. Huru härmed än kunde förhålla sig, syntes det emellertid ämbetet som om svårighet icke borde föreligga att i städerna i mån av behov öka antalet stämmingsmän, vadan en lagändring, sådan

som den föreslagna, knappast borde vara särskilt angelägen. I sak hade ämbetet eljest ingen anmärkning att framställa mot en lagändring i angivna riktning.

I syfte att för kärande i rättegång underlätta förandet av bevis om att stämningen i målet blivit svaranden kungjord meddelades genom kungl. förordningen den 10 augusti 1877 (nr 31 s. 62) stadgande om anställande av särskilda stämningmän jämte föreskrift, att skriftligt intyg av två stämningmän skulle gälla såsom fullt bevis om delgivning. Då 11 kap. rättegångsbalken genom lagen den 10 juli 1899 (nr 60 s. 1) erhöll ändrad lydelse, upptogos nämnda bestämmelser i 37 och 38 §§. Enligt det till högsta domstolen remitterade förslaget skulle kronofogde, stadsfogde, länsman eller nämndeman vara stämningssman utan särskilt förordnande, om han åtog sig uppdraget. I ändamål att minska kostnaderna för stämning kungörande föreslogs tillika, att med två stämningmäns intyg om delgivning skulle likställas svarandens skriftliga erkännande därom, bestyrkt av en stämningssman. Med anledning av den granskning, förslaget undergick i högsta domstolen, vidtogos i den till riksdagen avlåtna propositionen vissa ändringar i förslaget, bland annat därutinnan, att enligt 38 § enahanda vitsord, som tillkommer intyg av två ojäviga stämningmän om verkställd delgivning, skulle gälla i fråga om sådant intyg, som meddelats av kronofogde, stadsfogde eller länsman. Riksdagen godkände i denna del propositionen. På riksdagens initiativ infördes sedermera genom lag den 28 september 1907 (nr 71) i 38 § den bestämmelse, att nyssnämnda vitsord skall tillkomma jämväl intyg av fjärdingsman, då han verkställt delgivningen efter förmans uppdrag.

Vid den år 1917 genomförda omorganisationen av fögderiförvaltningen upphörde kronofogde- och länsmanstjänsterna, och de med dem förenade åliggandena övergingo till de nyinrättade landsfogde- och landsfiskalsbefattningarna. I samband härmed vidtogos icke någon formell ändring av stadgandet i 11 kap. 38 § rättegångsbalken. Detta lagrum erhöll, såsom erinrats i den av styrelsen för föreningen Sveriges landsfogdar gjorda framställningen, förändrad innebörd genom den i särskild lag givna förklaringen, att vad i lag eller författning vore stadgat med avseende å kronofogde skulle, så vitt ej annorlunda blivit stadgat, äga tillämpning med avseende å landsfiskal. Ehuru landsfogde i vissa avseenden övertagit de kronofogde förut åliggande göromål, bland annat i fråga om förberedande utredning och åtal företrädesvis angående grövre brott, äger landsfogde icke med samma laga verkan som förut kronofogde utfärda intyg om verkställd delgivning av stämning eller annan handling. Det lär icke kunna bestridas, att häri ligger en oegentlighet, även om den icke kan anses äga någon mera avsevärd praktisk betydelse. Då något särskilt skäl ej torde kunna påvisas, varför landsfogde i förevarande hänseende skall intaga en annan ställning än landsfiskal, synes ett iakttagande härav vara påkallat, om anledningen eljest föreligger att vidtaga ändring i 11 kap. 38 § rättegångsbalken.

Då bestämmelse infördes om det vitsord, som med avseende å verkställd delgivning skall tillkomma intyg av vissa befattningshavare, har därmed avsetts att ytterligare fullfölja det syfte, vilket lagstiftaren redan tidigare velat befördra genom inrättande av stämningssmannainstitutionen, nämligen att för den rätts-

Departement-
chefen.

sökande allmänheten underlätta bevisning om delgivningen. Otvivelaktigt innebär det en icke oväsentlig praktisk fördel, att för delgivningens verkställande finnes att tillgå en offentlig funktionär, av vilken ett dylikt uppdrag kan utföras. Jämväl då delgivning skall äga rum i och för en sådan befattningshavares tjänst, sker detta ofta på ett enklare och snabbare sätt genom honom själv än om han skall vara hänvisad till att anlita andra personer. Det intresse, som alltså är förbundet med att laga vitsord tillkommer ett av behörig tjänsteman utfärdat intyg om delgivning, ansågs vid lagens stiftande bliva för städernas och stadsbefolkningens del i skäligen mån tillgodosett genom att dylikt vitsord skulle tillkomma intyg av stadsfogde. Vid nämnda tid torde en bestämmelse av detta innehåll hava motsvarat behovet, i det att i det övervägande flertalet av då befintliga städer stadsfogdetjänst fanns inrättad, ej sällan i förening med stadsfiskaltjänst. Såsom i den av styrelsen för föreningen Sveriges stadsfiskaler ingivna framställningen erinrats, äro emellertid förhållandena numera ändrade. I de många samhällen, vilka under de båda senaste årtiondena erhållit stadsrättigheter utan särskild jurisdiktion, likasom i de äldre städer, vilka lyda under landsrätt, saknas stadsfogde. Läggas härtill, att dylik befattning icke finnes inrättad i fjorton av de övriga städerna, utgör för närvarande sammanlagda antalet av ifrågavarande städer trettiosex. För att den förut berörda bestämmelsen i 11 kap. 38 § rättegångsbalken skall med avseende å dem erhålla den tillämpning, som otvivelaktigt varit åsyftad, erfordras alltså en lagändring. Då i samtliga städer finnes särskild stadsfiskalsbefattning och anledning ej lärrer förekomma, att med avseende å utfärdandet av delgivningsintyg stadsfiskal icke skulle kunna likställas med landsfiskal, synes lämpligen bestämmelse kunna införas om att jämväl intyg av stadsfiskal skall äga det vitsord, varom här är fråga. Jag anser mig alltså böra tillstyrka framställningen i nu angiven del.

Styrelsen för stadsfiskalsföreningen har tillika hemställt, att till underlåtande av delgivningsbesväret i städerna föreskrift måtte meddelas att intyg om delgivning av polisman skall hava samma vitsord som tillkommer dylikt intyg av fjärdingsman. Härvid må emellertid erinras, att förhållandena i stad och å landsbygd äro ganska olika med avseende å delgivningens verkställande. De större avstånden och det i förhållande härtill vanligen ringare antalet särskilt förordnade stämningmän hava i fråga om landsbygden innefattat anledning att medgiva den avvikelse från den allmänna regeln, vilken bestämmelsen om vitsord åt fjärdingsmans intyg obestriddligen utgör. Anmärkas må ock, att enligt rättspraxis (Nytt Juridiskt Arkiv Avd. I, årg. 1921 sid. 59) åt fjärdingsmans intyg icke tillerkännes vitsord angående delgivning i mål mellan enskilda parter utan endast i tjänstemål. En lagändring, varigenom polismans intyg i förevarande hänseende skulle jämställas med fjärdingsmans, erhåller med denna uppfattning en mer begränsad räckvidd än måhända antagits. Då något större praktiskt behov av en bestämmelse i dylik riktning icke torde vara för handen och tillräckliga skäl ej heller synas vara förebragta för en lagändring av mera principiell innebörd i syfte att utvidga den nuvarande regeln, har jag icke ansett mig böra föreslå någon åtgärd i sådant hänseende.

I enlighet med de av mig nu angivna grunder har jag låtit inom justitiedepar-

tementet upprätta förslag till *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 38 § rättegångsbalken.*»

Föredraganden uppläser herefter berörda förslag av den lydelse, bilaga¹ till detta protokoll utvisar, och hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.*

Ur protokollet:

Arvid Torold.

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 24 november 1924.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet HÖGSTEDT.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 23 september 1924, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 38 § rättegångsbalken*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av chefen för justitiedepartementets lagavdelning, hovrättsrådet Axel Afzelius.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

A. V. Stenkula.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 12 december 1924.*

Närvarande:

Statsråden THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, anmäler lagrådets den 24 november 1924 avgivna utlåtande över det den 23 september 1924 till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 38 § rättegångsbalken; därvid föredraganden hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas 1925 års riksdag till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till nästkommande års riksdag skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.